

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Num. de Duminecă
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-
mânia și strălucitate pe
un 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Congresul dela Praga.

Strălucita capitală a cehilor, orașul străvechiu care a inspirat poezia subtilului Neruda, Duminecă a găzduit pe trimișii unui neam mare răslețit pe toată întinderea continentului. Ca să săvârșească cel mai însemnat pas întru ajungerea unui ideal îndepărtat, atât de îndepărtat încât chimera lui se distramă asemenea unui vis de neajuns, stegarii curentului panslavist s'au adunat în congres cu gândul să lămurească mijloacele și cărările pe cari au să înainteze cu propaganda lor. Programul congresului l-au îmbrăcat în aparențele unor nizuinți pașnice culturale, excludând referențele de politică internațională militantă. Ținta lor mai apropiată e împăcarea popoarelor slave. Mijloacele: crearea unei bănci slave, organizarea jurnalistică slave, organizarea librăriilor, organizarea de călătorii turistice în țările slave și expoziția panslavistă din 1911 la Moscova. Apropierea dintre slavi nu intenționează să spargă cadrele configurațiilor statelor actuale.

Față de acest program pașnic în ziarul »Vjedomosti« din Petersburg, profesorul Rittis, un reprezentant al vechiului curent moscovit, într'un articol scris din prilejul congresului face să învie spectrul uriașului imperiu rusec ce s'ar întinde dela Marea Adriatică până la oceanul Pacific, în inima căruia Rusiei de azi i-ar reveni rolul ce-l are Prusia în țările marelui imperiu german. Orice alt program care țintește să realizeze apropierea dintre popoarele slave pe teme-

iuri culturale, este fără de preț și e o piedecă chiar în calea doritei înfrățiri.

Glasul profesorului Rittis nu e stingher, el talmăcește vederile unui mare număr de aderenți, ale reprezentanților vechi ai curentului panslavist — din sânul cărora se infiripase însuși curentul. Aceștia văd cu resignare cum flamura trecută pe mâna generației mai tinere e purtată spre alte orizonturi. Astfel la congresul dela Praha nici n'au trimis reprezentanți. N'a participat nici lumea militară și până când mai de mult elementul conducător la astfel de congrese erau generalii ruși, acum singur generalul Volodemirov va fi de față, care însă e tovarăș de principii cu Kovalevski, Maklakov și Bobrinsky, fruntașii curentului progresist.

Peste tot generația mai nouă a covârșit pe toate terenele influența slavilor bătrâni și din sfera noțiunilor neguroase, nedeslușite panslavismul pare a se contura în concepția lui de azi mai lămurit, ca țintă mai ușor realizabilă. Și totuși, cutrierând cu gândul întinderea atât de variată ca mediu pe care se ramifică rassa slavă și dându-ne seamă de diferențierile în multe locuri prăpăstioase ce-au rezultat din selecțiunea firească în evoluția acestei rase gigantice, se pare că curentul panslavist se va stavili poate peste câteva decenii deja de baricadele ridicate în calea lui de divergența exigențelor de viață națională proprie ale singuraticelor națiuni slave.

Insuși imperiul rusec »unitar« prezintă azi un adevărat mosaic de popoare. Numai

înlanțuirea libertăților politice mai unește încă vag popoarele Rusiei într'o acțiune comună. Eluptate odată libertățile politice, va începe în chip firesc o altă luptă, lupta vrăjmașă pentru libertățile naționale. Polonii, ucrainii, finlandezii, armenii caucazienii, poate chiar cașubii și polabii redeșteptați, apoi »moldovenii« din Basarabia, nemții, rutenii și câți alții mai ascund stepele Rusiei, vor spune că graiul lor nu e numai un dialect rusec, ci fiecare o limbă a parte, că națiunea lor are drepturi firești proprii și e menită să-și cârmuiască singură destinele. Din marele conglomerat etnic se vor desghioca peste 60 milioane, rămânând abia cam tot pe atâta pentru națiunea rusească proprie.

Sunt prea cunoscute prigonirile îndurate de lungi decenii de polonii din Rusia; suferințele finlandezilor dau un pomelnic nesfârșit — și nu este popor în imperiu a cărui sentimente naționale să nu fi fost îngenuchiate de autocratismul rusec. Ucrainii de pe țărmurii Niprului n'au renunțat la visul lor național: Rusia mică. Lupta lor contra moscoviților ce pornise mai viuă prin anii 60, a conținut numai la aparență, în urma mișcărilor revoluționare. Ei vor să cuprindă în hotarele unei împărății de 35—40 milioane de locuitori și pe slavii din Bucovina, Galiția și Ungaria de nord. Voiesc separarea graiului lor de graiul literar și oficios din Rusia, în cadrele unui stat particular cu o proprie organizație politică. Alături de luptele lor vor porni și luptele celorlalte popoare. O frumoasă perspectivă pentru visurile panslaviștilor.

FOIȚA «TRIBUNEI».

Stăpânia odată...

De Delavrancea.

Stăpânia odată o împărăție mare împăratul Drăgolu, ce-l zicea și »Ciolac împărat« dela un războiu cu Roșu-Vodă.

Roșu-Vodă fusese umilit din moși-strămoși de moșii și de strămoșii lui Drăgolu, și, îndată ce ajunsese la domnie, se puse pe lucru, ziua și noaptea, și strânse oștii, și le împărți, după pricerea lui rgeră, în fiicălandri de cincisprezece ani, în voinici de până la douăzeci și cinci și în oameni coptși la minte mai vatri de douăzeci și cinci și până la patruzeci de ani. Pornise întâiu băieții cu prășile, după el, ceva mai departe, voinicii cu săbii și cu lănci, și mai la urmă, pe cei în vârstă cu căruțe ferecate, cu coase și cu arcane aruncătoare. Așa intrase în împărăția lui Drăgolu, prefăcând în scum satele pe unde trecea.

Cum auzi Drăgolu răci de trei ori și-și amestecă părul cănețiu cu barba cărlionțată și aspră. Adună sfatul. Și pe care cum punea mâna îl scutura și e lăsa vântăi. — Ai auzit? — Da. — Bine! — Înălță zraua. Mâneca stângă nu-l încăpea. »Fie« l zise împăratul. Indesă coiful cu coadă de cui alb, și nu l-se vede decât ochii, lacinse sabia și încălecă calul ce rânchează a război. Curtea palatului, plină de ostași. De pretutindeni buclumele răsunau curând după ele plotă nemiluită. Împăratul trase sabia, o învârti pe deasupra capetelor, și porunci: »Inainte!«

— A! Împărăteasa și Irina...

Atât aveă, că nu-l dase Dumnezeu blăat. Dar

nu se întoarse din drum, ci zise robilor să spuie împărăteii și fetei »să ne vedem sănătoși«. Și plecă ducând după el, la vale, mulțime ca frunza și ca iarba de parca se îndoiă pământul sub greutatea ei. Cerul se posomorî. Norii se rostogoliră cătrâniți ca și cum ar fi fost un foc în depărtările pustii. Încet, încet, noaptea înghiți. Un îi fulger, și la lumina lui se văzu oștile ca turmele de oi și, la un geam al pământului, împărăteasa și fiică-sa ștergându-și ochii cu naframele.

— Săracul împărat, n'are odihnă...

— De ce n'are odihnă, mamă?

— Ehi-ei! războiu după războiu...

— Ah! că nu sunt bălat!

Împărăteasa o sărută.

— Și-o să fie mult, mamă?

— De, cum o vrea Dumnezeu. Uneori abia torc o furcă de lăși s'a întors împăratul. Alteori torc d'o pânză, cu mâna mea, năvodesc, urzesc, țes, nălbesc, fac cămăși lui tată-tău, le calc și le așez binișor în lacră, și înversunarea numai osticesă; urzesc de borangie, și țes, și te îmbrac de sus până jos, și, abia-abia, se îndură sfântul de se întoarce împăratul. Ah! mare e când se duce, dar mai mare e când se întoarce biruitor de nu se mai în barfanele pe el! Cade lat și eu privișchez la capul lui, și-l spăr cu apărătoarea. În ceasurile dințaiu se încruntă în vis, dă ordin, mătură cu mâna în fața ochilor lui, și-l scapă năbușit câte un geamăt! »ulu-uuu«! Apoi doarme dus, să spargi pietre pe dânsul și nu se deșteaptă.

— Și pe urmă?

— A fost să fie viteaz cum nu se află doi...

— Și pe urmă?

— Pe urmă?... Câte nu știu copiii și nu trebuie să știe...

— De ce nu trebuie să știe?

— Căci unele le înveți dela alții și altele le înveți singură.

— Singură? A! da! zise Irina și se strânse în sinul mă-sci.

Împărăteasa îl netezi fruntea din păr și o sărută. Se duseră în atacurile lor de culcare, și rugară de sănătatea împăratului și de izbânda oștirilor lui.

A doua zi împărăteasa luă furca și toarse, până pe sub seară, zece caere din in. Și fata își făcu de lucru pe lângă mă-sa. Și eră frumoasă, frumoasă, de pică. Năltă, subțire, mlădioasă, se învârtea ca fusul împrejuri și păru, ca niște sculuri de ibrișim gălbui îl impresură capul cu o lumină revărsată până la mijloc; și ochii verzi ca zmaraldul, cu gene refrante și lucioase; și mersul ușor, că nu s'auzeă de călcă, au nu, cu niște piclorușe în dol conduri albi cu tocuri de argint; și vorba ei, bună și blândă, descântă pe împărăteasa care-l zimbea uneori lăsând fusul să plutească și să zbârne a lene.

— S'o să forci mult, mamă, până să vie tata?

— Câte strungărețe la spată de două ori atâtea fire, câte fire atâtea fuse...

— Atâtea fuse?...

— Asta, urzeala, dar bălătura?... și tat-tău poate să nu vie.

— Și tata... poate să nu vie...

Irina stătu pe gânduri. Se ntristă. Se ntoarce cu spatele. Muiă deșteale arătătoare în gură, le învârti, și zice: »vine, nu vine, vine...«

— Vine, mamă, că făcu de trei ori, și-a treia oară svârrr, cap în cap înemerii.

Împărăteasa surise.

Mai atingem numai în trecut desele conflicte diplomatice și antipatia dintre sârbi și bulgari, luptele din Galizia între ruși și poloni, ura confesională între croați și sârbi în Croația, — tot atâția nouri ce întunecă steaua panslavismului.

În fața acestor presemne se risipește definitiv »primejdia slavă«. Ținta îndepărtată a nizuințelor panslaviste trece iarăș în împărăția închipuirii de unde și-a fost luat făptura translucidă.

Și tot din lumea închipuirii sunt și lozincele pangermaniste și panlatiniste. Viitorul nu este al popoarelor mari, ci al popoarelor mici, cari oriunde ar fi icuite în mușuroiul altor neamuri mai mari, în urma selecțiunii naturale, stăpânite de aceleași legi eterne ce săvârșesc selecționarea în toate regnele câte împânzesc suprafața pământului, își vor cristaliza însușirile lor specifice până în cele mai mici amănute. Principiile colectivismului exagerat se dovedește tot mai mult de contrar evoluției fi-rești, ce tinde spre individualizarea a tot mai multor entități. Principiul național de parte de a fi prea îngust, cum i-se atribuie de doctrinariii ideilor revoluționare, va fi prea vast chiar în desvoltarea societății omenești și probabil din cadrele lui se vor desface în viitor principii de o sferă mai mică și mai lămurită, paralel cu ipostazele ce le va ajunge în mersul său neoprit procesul de selecțiune.

Dovadă începuturile de naționalizare în partidele socialiste acolo unde ele sunt împrejmuite de o viață națională mai limpezită, ca în Franța și Germania.

N'avem deci motiv să descurajăm de viitorul neamului nostru. Ca în jurul simbului său fructul, se va desăvârși în jurul României cu vremea neamul românesc cu toate atributele unei vieți naționale unitare în cultură și conștiință. Că se vor altera ori nu granițele politice de azi, nu cercetăm și nici nu ne vom abate nizuințele într'o astfel de direcție. Noi nu suntem decât niște atomi »în imperiul unei raze«, acțiunile noastre cele mai conștiente chiar sunt vibrații în puterea legilor naturale adânci nepătrunse, cari vor îndeplini ce au de îndeplinit împotriva tuturor stavilelor ce li-se pun în cale.

Și dacă n'avem să ne temem de sistemul ce se urmează în Ungaria întru desnaționalizarea noastră, norul primejdiei slave alunecă departe sub orizon.

Din prilejul congresului dela Praga nu vom mai cercă motivele ce au făcut pe slovacii noștri și pe polonii din Prusia să renunțe de a participa, — ele sunt prea cunoscute. Dacă vechiul ideal al panslavistilor a fost înlocuit la acest congres cu unul de ordin cultural, în senzul unei simpatii între popoarele slave înrudite, dintre mijloacele ce le vor pune în slujba acestui ideal vor trebui să se întrebuițeze și pentru ușurarea soartei acestor mlădițe ale rasei slave. Și întru cât acțiunea panslavistă va urmări numai programul lansat în congresul de Duminecă, o privim ca o acțiune de bine în interesul propășirii culturale universale.

Președintele Fallières decorat cu un ordin românesc. Cetim în »Figaro« din Paris:

Președintele Fallières a primit ieri după prânz pe Ex. Sa dl Ghica, ministru al României însărcinat din partea M. Sale Regelui Carol de a-i prezenta marele cordon al ordinului Carol I.

Acest ordin a fost înființat sunt acuma doi ani cu prilejul jubileului de 40 de ani de domnie a M. Sale Regelui Carol I.

Critica politicii săsești.

Am rezumat zilele trecute începutul unei serii de articole foarte interesante scrise de un tinăr sas în ziarul »Sieb. Deutsches Tageblatt«. Într'un număr recent a apărut și al doilea articol. Dacă cel dintâi a făcut critica politicii săsești, al doilea arată în-

drumările pozitive, direcțiunea pe care o propune tinărul om politic sas politicii săsești.

După articolul dintâi atât de frumos, de îndrăzneț și pătrunzător ca critică, mărturisim că simțim o decepție. Tinărul sas nu propune trecerea deputaților sași în opoziție bruscă împotriva guvernului unghesc. Nu, ci *posibilitatea* acestui lucru într'un viitor mai depărtat.

Politica ce o recomandă e tot cam cea de astăzi, adică rămânerea în partidul constituțional pentru a căpăta favoruri la sufragiul universal, ajutoare și subvenții în privința economică și concesiuni în aplicarea legii de învățământ, pentru că acestea sunt, după părerea lui, mai însemnate decât maghiarizarea orașelor și toate celelalte puncte ce-i despart de unguri.

Articolul are următoarele idei:

Comunitatea de interese dintre sași și unguri nu poate fi ridicată la valoarea unei dogme inatacabile. Ea nu e o chestiune care delegată odată rămâne în picioare pe veci ca o axiomă. Nu, ci ea trebuie rezolvită în fața fiecărei situații politice din nou, căci se poate ca în fața cutărilor probleme sași să aibă interese comune cu unghurii, iar în fața altor probleme să aibă interese opuse (în chestii de maghiarizare, bunăoară în cazul legii lui Apponyi etc.)

Prin urmare și tinuta lor politică are să se conformeze caz de caz acestui fapt: cu unghurii când interesele sunt comune, în contra lor și cu ceilalți germani și români, când interesele sunt contrare. Aceasta este politica practică, care oscilează conform schimbărilor zilei, e politica *conjuncturilor*, care ține cont de factorii actuali în politică și de trebuințele momentane. Această politică, din caz în caz astăzi are să fie astfel:

Cultivarea simțului monarhic în popor și aceasta din cauza *principiului de coroană*, o personalitate energetică, înțeleaptă și mândră, care s'a arătat binevolor față de sași; prin urmare trebuie câștigată prin fapte simpatia lui și pe mai departe.

În *politica internă* au să fie dualiști, căci cererile separatistilor, ca maghiarizarea armatei, separațiunea vamală, banca autonomă etc. le sunt tot așa de văditătoare ca și legea despre numirile de localități pentru care, se știe, leșiseră din partidul liberal. — Sașii să lupte contra fu-

— Bătu-te ar norocul de fată! Să nu fi făcut cu șoalda?

Irina deschise dela gât un șir de mărgăritare bășicate și zise: »vine, nu vine...« Impărăteasa se uită cu tot dinadinsul. Isprăvise caerul Fata: »vine, nu vine...« Și boabele de mărgăritar, scăpate din deștele ei rumenii, alunecau în jos unele peste altele... pic... pic... Impărăteasa o luă de mijloc, o puse pe geaunchii ei și mormăi și ea »vine, nu vine«, până se isprăvi șirul. A de pe urmă căzu. Pic. »Nu vine! Amândouă se schimbă la față.

— Vol țese pânza!

— Și va veni?

— Cine știe?

— Tu să țesi, eu să nălbesc.

— Da, de cămășile lui să nu s'atlagă nimeni...

— Nimeni...

Nu mâncaseră toată ziuica. Se sculară și trecură în pridvor. Impărăteasa bătu în palme. Un rob. Porunci de masă. Robul aduse mânele la piept. Din pridvor se vedea grădina cu zmochini, cu lămâi și portocali, iar dincolo se năvălea un codru de stejari, groși și bătrâni, străbătuți de chiparoși închiși care se subțieau la vârfuri ca niște sulițe uriașe. Codrul se pierde în depărtări fumurii. La dreapta palatului aluneca o apă lată și repede, și vuetul ei răgușit creștea de ce s'apropia întunericul. Apunea soarele.

— Ce roșie e apa!

— Roșie și necăjită, zise impărăteasa.

— Parc'ar fi sânge...

— Când e răboiul soarele se ncruntă.

— Și păsările nu se aud...

— S'a dus stăpânul lor...

— Nici berzele nu toacă...

— Nu, fata mea. Cocostărcul, ca un zodiaș, pășește agale și smulge iarba unde calcă. Ce trist întinde gâtul!

— Mănăncă, mamă.

— Mănăncă măică, mănăncă și scâpă dumicalatul din gură. Muma purcarului are un jerpelit ș'un tont, dar n'are împărăție de'ngriji.

— Bărrr! Ea bătrână, el ciomă! Ce-ar face leneșul ăla să se vadă împărat?

— Că bine zici, fata mamă! Dimineața îi deșteaptă porcii când le-abate de mâncare, seara îi deșteaptă porcii când li se face de culcat. Și bătrâna îi vâlcărește că »toată ziuica aleargă«.

— Mănăncă mamă, mănăncă.

— Mănăncă mamă, mănăncă.

Și impărăteasa se uită la jeșul împăratului, și-l închină și se pleacă ca și cum ar fi fost cineva.

— Eu văz ochii tăii, zise Irina. Eu văz mânele tăii... Ce Dumnezeu! Numai una?

— Păreri, răspunse impărăteasa.

— Ai isprăvit, mamă?

— Isprăvit. De ce?

— Păreri! zise Irina și se șterse de nădușeală.

— Ți-e cald?

— Mi-e frig...

— Să ne culcăm.

— Să...

Și impărăteasa toarse inul, urzi, puse de pânză și fata privea, de cum scăpăta soarele, cum păsările cerului se trăgeau blănoșor pe la culburile lor. Și la jeșul împăratului nu s'au mai uitat, acoperindu-l cu un plocad ales și cu ulucuri de mătăsă. Așa petrecură vremea, una țesind, alta depănând, mama tăcând, fata tăcând, zile lungi, nopți scurte, amândouă... de mâne mâne... și ve-

ste dela împărat nu sosi, să știe și ele la un fel de e lae de e bălale.

Într'o zi încă vine, din cotro porniseră oștile, un tinăr, într'un suflet, fluturând năframa împăratului. Impărăteasa și fata cum îl văzură: — »Ce e? — Ce e?«

— Nici rev, nici bună, răspunse ostașul. Un păhar cu apă, să-mi ud buzele.

După ce-l sorbi dintr'o suflare, se șterse la gură, trecu minica cămășii pe la nas, tuși, înghiți, se scărpină în cap și oftă, din baerile inimii.

— Așasa!

— Spune, băiete.

— Spui, măria voastră, spui...

Și rămase înmărmurit, cu vorba pe limbă.

— Ci spune odată, omule, zise impărăteasa, că n'ai fi mut!

— Iacă spui... Ciolac împărat...

— Ce Ciolac? Care Ciolac?

— Dă, cum sunt ostașii, cu porecla... Ce zăpăcit sunt...

Impărăteasa și Irina schimbă fețe, fețe.

— S'o lau pe șart. Trecură o vale și un deal, ș'altă vale ș'alt deal, până la zece. Dal o pădure, dal două, dal nouă. Apoi un plept de stâncă. Suirăm ce suirăm, și împăratul, Drăgoi al nost, zise: »stai!« și noi stăturăm. Să-lji văzut, măria voastră, ca Arhanghelul! Lac de apă. Și aue, sue pânăce ajunse pe creastă. Acolo întinse ochiaul, și cată, cată, până se opri. Făcu cu mâna. Scoase colful. Pasă mi-te, la mălăit împărat, la Roșu-Vodă. Dacinde erau ei. Veni și Roșu. Vorbiră ce vorbiră, și bătură în palme, și zornăi ferul de pe dumnealor...

— Spune, băiete, spune.

zlonării partidelor maghiare, căci dacă partidul constituțional va crește ca număr, atunci puținii deputați sași vor pierde influența lor în sinul partidului. Atitudinea lor față de partide are să fie astfel: vor rămâne și mai departe în partidul constituțional, pentru că prin prietenia cu un-gurul nu vor pierde, sau chiar vor câștiga la reforma electorală, vor căpăta ajutoare dela stat și se vor aplica mai blând decât la alte naționalități legile de învățământ ale lui Apponyi, iar acestea sunt mai însemnate decât maghiarizarea orașelor săsești, care totuși e un pericol iminent.

Banul Rauch atacat și insultat.

În ciuda manifestațiilor ostile de dăunăzi, banul Rauch și-a continuat drumul pe litoralul Dalmației. Dar populația croată i-a făcut pretutindenea o primire care va fi arătat banului cât de populară e persoana și mai ales politica ce reprezintă.

În scurt, banul a fost atacat, insultat și dacă nu a pățit-o și mai rău se datorește mai mult întâmplării decât cruzării populației extrem de agitate împotriva acestui reprezentant al politicii antinaționale.

Astfel știe poporul croat să respingă o politică antinațională și să pedepsească pe acei cari se vând guvernului, imprumutându-se ca unelte mizerabile unei politici imorale și fără viitor.

Întâmplările din Novi și Cirkvenica mai au și altă însemnătate. Aceste localități nici nu sunt pe pământul Croației ci al Dalmației. Populația de aici deci nu este interesată direct în luptele politice din Croația. Motivul acestor demonstrații nu e decât solidaritatea de rasă dintre croații din Croația și cei din Dalmația.

Iată amănunte asupra acestor manifestațiuni.

Manifestația din Novi.

În orașelul Novi din Dalmația Duminică dimineața se simțea o fierbere neobișnuită. Se știau că banul Rauch va trece cu automobilul prin oraș. Știrea asta a electrizat lumea. Pretutindeni umblau organizatori și făceau dispoziții ca la o serbare.

— Spui... Neaptea poposiram. Și cum stam, ceata și focul, se răspândi știrea că adouazi au să se bată în săbii numai împărații, să nu se verse sânge. Adică, da. Care pe care, până vor cădea de pe cal, și de nu le-ar fi ceva, să ncepă și pe jos, care pe care, spci de li-s'ar rupe săbille, să se strângă în brațe, la trînă dreaptă, și care o birul să-i pue alutalt frântura săbii pe frunte și să se mărturisească invins...

— Apoi?

— Apoi... Să revărsa de zori. Împăratul nost, ție-l Dumnezeu, ce să vezi? Se scoală și încleacă calul, îl pune pînteni și calul țști, sare de trei sărbjenți. Și toată oastea strigă uraaa! Și dincolo s'aude urasa, de se clătirau murții. Se'năinesc, se măsoară, se reped, și săbille ca două fulgere. La cap, nimic; la șale, nimic. Se grămădesc, se despart și s'aruncă unul într'altul ca două vijelii. Sar scântelle, și nouă, stele verzi...

— Ei, ei?

— Odată se ridică'n dot ă picloare roibul nost și dă drept pe spate, s'apucă pe împărat supt el; și namila lui Roșu-Vodă se împleticește și cade cu Vodă cu tot. Arândoi cail horcălau în două bălți de sânge negru...

— Ah! Doamne! Oamenii... nu dobitoacele... se resti împărăteasa.

— Oamenii... dă... Sabia, la al nostru, rămase d'o șchioapă; alălat s'alese cu plăselele...

— Apoi...?

— Să trage de supt cal împăratul nost...

— Și...?

— Să trage și Roșu-Vodă, și cade motecol. Îl tă'ase laba dela un picior...

— E! Împăratul...?

— Împăratul...

Banul roși cu automobilul pe la prânz. O ceată mare de tineri îl întâmpină. Șoferul banului dădu semnalul dar lumea se îngâmbea și mai mult pe șosea, încât șoferul trebui să încetineze mersul vehiculului.

Atunci din mii de guri isbușiră strigătele:
Abzug Rauch! Jos porcul! Jos vândutul! Jos ungurii! Piară ungurii!

O ploaie de ouă ciocite, de mere putrede și de alte murdării curse asupra banului și a însoțitorului său și îi murdări pe ei și automobilul cu totul. În câteva clipe persoanele din automobil erau pline de sus până jos de o mlză cleoasă și rău mirositoare.

Banul ședea în automobil palid și tremurându-i tot trupul de ciudă. O clipă eră să se năpuștească asupra năvălitorilor, dar se răzgândi, căci acum lumea îl amenința cu bastoane și clomege.

Atunci banul scoase revolverul spre a se apăra și lumea înfricată se dădu o clipă înapoi și șoferul se folosi de ea spre a da drumul automobilului.

Dar manifestația nu se isprăvi cu stăt. Automobilul abea părăsise orașelul, mergând spre Cirkvenca, când la un punct al șoselei, alt rând de manifestații întâmpină pe ban.

Lumea doborîse un stâlp de telegraf și trăsese sîrma de-a curmezîșul drumului. Automobilul își încetină mersul. Din întâmplare sîrma fusese întinsă prea sus și automobilul putu trece pe sub ea, plecându-se persoanele din el. Numai șoferul fu atins și jult la frunte căpătând o rană ușoară ce singura tare. Dacă sîrma ar fi fost întinsă mai jos, călătorii ar fi fost sau oprîți pe loc sau li-s'ar fi retezat capul.

Manifestația din Cirkvenica.

După câteva minute, banul sosi la Cirkvenica. Aici alt rând de manifestații. Strigăte, huidueli și șuerături. Atunci automobilul apucă în altă direcție și lumea îl petrecu cu o ploaie de pietre cari însă nu atinseră pe nimeni deoarece automobilul să depărta foarte repede.

La prânz urgurii din Cirkvenica aflători aici în vilegiatură însă făcură o mică manifestație de simpatie pentru ban. De sigur ei au făcut banului un rău serviciu, căci manifestația lor nu putea fi de alt și mai compromițătoare pentru el. Banul a declarat întâiu în limba ungurească, pe urmă în cea croată că va urma înainte cu politica sa în ciuda teroarei din stradă.

Din Cirkvenica banul plecă la Portorē, dar nu mai îndrăzni să meargă cu automobilul ci merse cu vaporul.

— Da... Împăratul!

— Împăratului i-atârna mâna stîngă din cot, animată doar într'o piele și sângele curgea găriș....

— Ah!

— ...Că nu-l începuse zeua și fierul lovise drept la ciolan. Ș'asa, ș'aruncă colful cât colo, și colful se rostogoli cași cum ar fi căzut cu cap cu tot. Și-l curgă'n dădușelele dela tîmple pe barbă, din barbă pe trunchiu, și răsufla din greu, și se ulite, scl la mâca care băntăia, scl la Roșu-Vodă care se ridicase în capul oaselor pîn' la șezut. La urmă se alți la față și se lăsă în brațele alor mari. Nu se putuse birui, și se porni harța de arândouă părțile. Și împăratul s'a făcut bine și fără o năniș, dușmarul iar bine și fără o labă. Și ostașii, ca draclii, azi așa, mâne așa, pînă auzi împăratul că-l zic Ciolac, și rîse, și i-a rămas >Ciolac împărat<. Și m'a trimis să vă spui.

Împărăteasa mai plânse, mai se'nseamnă.

— Mi-se făcuse semn. Vedem pe tata întreg-întreguleț, afar' de mâna stîngă.

— Să-l văz biruitor și fără o mână...

— Făr' o mână...

— Cu capul descurecă bețelele împărăției...

— Gu capul...

— Nouă ne trebuie mîni...

— Nouă...

— Să țoarcem, să urzim, să țesem...

— Să țesem...

— Lui...?

— Lui...?

Și împărăteasa rîzută pa Irina și o strînsese căt puțin la sîn.

Ion, purcarul palatului, dormia cu fața în sus, cu părul clufulit și cărae pe obraz. Cîmașa zlonță

Banul luă măsuri energice ordonând leșirea armatei. Opt manifestații probabile dintre organizații, au fost arestați. Autoritățile acuză pe deputații Supilo și Mazuranici că ar fi autorii morali ai demonstrațiilor.

Din România.

Tedeumul pentru onomastica regelui Serbiei. Duminică fiind ziua onomastică a M. S. Regelui Serbiei, colonia sârbească din capitală a ținut să sărbătorească cu o deosebită solemnitate această zi.

La orele 11 dim. s'a oficiat un tedeum la Biserica Kalinderu. Paroșingherul Gherontie Tomescu înconjurat de 4 preoți a făcut slujba religioasă.

Răspunsurile au fost date de corul bisericii.

Au participat la acest tedeum ministrul Serbiei, la București, secretarul, legații și toți atașajii.

M. S. Regele e'a reprezentat prin dl comander Gratoschi, aghiotant regal iar guvernul român prin dl Dimitrie Sturdza, prim ministru. Au mai luat parte d-nii: I. Kalinderu, general Năsturel, colonel Tătărescu comandantul pieței, Trăsnea Greceanu, Cihoschi, avocat etc.

La ora 2 p. m. colonia sârbească din capitală a avut o recepție la legație.

Din Bucovina.

Înmormântarea lui Tudor cav. de Flondor. Drept completare a celor scrise de noi despre înmormântarea dlui Tudor cav. de Flondor șeresc șirele de mai la vale, pe cari le scoatem din >Apărarea Națională<.

Actul înmormântării l-au săvârșit 8 preoți în frunte cu delegatul conzistorului, dl Ioan Procopovici și veneratul protopresviter dl Hostiuc.

Răspunsurile le a executat corul >Armoniei< sub conducerea d-lui prof. A. Litvinuc.

Sicriul, împodobit cu o mulțime de cununi și purtat de 4 țărani, este urmat de întreaga familie nemângăiată, de aproape toți boerli noștri, de vicemareșalul țării, dl Smal-Stocki, de reprezentanții consiliului cultural, dietei, societății filarmońice, >Armoniei<, >Junimei<, >Academiei Ortodoxe<, >Agricultorului<, de șeful gărei din Mihăileni cu întreg personalul și de o mulțime de public din Cernăuț, Sirete, România și de toată comuna Rogojești.

În biserica parohială după săvârșirea progrebanei, rostește simpaticul paroh local, dl Șandru — care, după cum o poate observa la moment fieștecare, și-a câștigat încrederea tuturor popo-

pe el, chimirul abia se ținea într'o curea, isme-nile rupte în genunchi, opincile sparte în talpă și cu năjițele învărtite pe picloarele goale și jengoase.

O pălărie, roata carului, găurită'n fund, c'o floare de lipan veșted, îl stă la cap într'o moacă groasă și lustruită. De cu seară, cum picase așa adormise. Făcuse mușită la gură, și sforăia, sforăia și porcii guțau p'afară, mai ales o proclată de scroafă cu zace porcel, că soarele eră de mult sus, și Ion, pace, nu se sculă.

— Mănce-l malca pe el, zise o bătrână, că toată ziua muncește. Ci ca ho! porci împiel-țși! nea! nea! o să crăpați! Acu se scoală băiatul maichii.

Și băiatul maichii sforăia dus, și porcii guțau; și scroafa cu zace porcel o luă de jos și se sulă sus, țipând de-ți împula urechile.

— Ioane, ioane...

— Ce e fă? răspuse Ion și se întoarse cu fața în jos.

— Ioane, ioane, binșor copilul maichii.

— Ce vrei, fă?

— Măricel, măricel!... Gum sămănă cu răposatul! E leit tat' său! Maid!... hop... măricel!...

Ion, cu chiu cu vai, se ridică într'o rîniș, crapă un ochiu, și se întinse de-l părli oasele.

— Să mai umble ș'altul cu porcii, că m'am speli!

Bătrâna îl vâri mămăligă și pește sărat în trai-stă, îi întinse măciuca și-l puse pălăria în cap.

— Vezi, să n'o uți!

Cum apăru în curte porcii îl grămădiră, spu-ându-și flecare păsul.

— Hă! Hă! N'ați fi mîncat d'un an, juvine, zise Ion și plecă buimăcit de somn.

renilor de limbă străină — o frumoasă și duioasă cuvântare, relevând meritele deosebite, ce și-le-a câștigat Tudor Flondor. Dăvoate au fost îndeosebi cuvintele pentru iertăciune.

La mormânt vorbește dl. director Teodor Bujor în numele Armoniei. Cu lacrimi în ochi își ia rămas bun de la vechiul său prieten. Revează meritele deosebite, ce le are defunctul pe terenul muzicii naționale.

Dl. consilier Duzinkiewicz vorbește în numele societății filarmonice, iar dl. prof. dr. Ioan cav. de Volenschi cu cuvinte pătrunzătoare despre legăturile, ce l-a legat pe defunctul de soții săi de luptă în diata Bucovinei.

Societatea »Junimea«, al cărei membru onorar și emeritat a fost Tudor Flondor, vorbește prin președintele ei, dl. Cornel Corneni, care ca de obicei, în mod impunător, împede, cursiv și frumos caracterizează pe repauzatul ca român, ca Junimean, ca compozitor. Îi pune tricolorul pe mormânt, iar corul cântă dulos »cântecul tricolorului«. Cei prezenți lacrimă cu toții.

Vorbitorul »Academiei Ortodoxe« este dl. absolvent de teologie C. Șesan.

La fine vorbește către popor părintele Procopovici.

Se închid apoi ușile criptei, răzbindu-l pentru totdeauna pe marele nostru compozitor Tudor cav. de Flondor.

Crearea a noi isvoare de venit pe seama culturai noastre.

De Gheorghe Parcară.

II.

Trist ar fi dacă noi românii nu am avea voiață tare, energie și ambițiunea de a scutura de pe noi trecutul păcătos și nu am râvni la un viitor mai bun. Care stăpânire dă la atare păcătos, drepturi, care să te respecte dacă tu singur pe tine nu te respectezi. Ce păcat poate fi mai mare decât a-ți trăi viața în trândavie în beție și lenevie și a-ți vedea familia cum se apropie acuzi de a rămâne pe stradă, la ușile altora și în miserie.

După ambițiunea de noi înșine, în rândul al doilea vine pregătirea noastră pentru lupta vieții prin școală, aici ni-se largesc cunoștințele generale despre noi și viața noastră, aici câpătăm învățătura despre trecut spre a ne feri de rele și ni-se îngăduie privire în viitorul ce ne așteaptă.

Aici învățăm ușurința luptei pentru existență, cari este cetitul scrierea, socotirea etc. fără care

astăzi nu mai poate fi nimic, apoi urmează înțelegerea noastră cu cunoștințe speciale spre a îndeplini lucrările ce le vom începe, fie chiar lucrarea pământului ori exercitarea de meștrii și în fine specialități în cunoștințe mai înalte.

Fără școală și învățatură nu poți umbra astăzi în lumea dăscum, lești ca orbul care mișcă și el dar nu vede încotro să pășească, nici că observă periclu care-i vine în cale. Rămânerea noastră îndărăstul celorlalte popoare din patrie, a cauzat o în primul loc, lipsa de școală și ni rușine că în comunele noastre de 2—3 sute case, mai ales prin B-hor, abia știu carte în 10—20 case.

Trebue să luminăm poporul, că școala azi nu mai este cea veche în care învățau cei în stare bună spre a deveni mai distinși ci școala azi este o lipsă neapărată pentru fiecare om, căci altcum nu și poate câștiga trebuințele pentru viață în mijlocul altor popoare care sunt mai luminate.

Se pricepe de sine, că la școală aparține și învățătura de a te feri de slăbiciunile omenești, ca să rămâi în putere și să îți iei în seamă de alții.

Pe omul pătimăș de beție, lacom după ale altuia, sau mincinos și certăreț, toți îl înconjură.

Urmând acum a ne prinde de lucru spre susținerea noastră, mai înainte ne căutăm lucrul de ce să ne apucăm, toți de muncă trebuie să trăim, preotul, învățătorul deregătorul, avocatul, medicul inginerul, industriașii și comercianții cu mii de zileri deia economiile tuturor națiunilor, umbra a se arăta, că vreau să muncească și este o neapuză rătăcire, sfială la oamenii noștri și te supără și zăpăcește aceasta sfială că nu și oare, nu-l aceasta totodată și o scuză spre a nu lucra. Trebuie să luminăm poporul, ca din moșia de o casă și 3—4 jughere pământ nu este cu puțință astăzi a trăi, ci trebuie să-ți cauți lucru să câștigi bani, ori fructe, acolo unde este la altul lucru.

Nu mai putem rămâne cu urechile surde la doctrina socialismului că cine nu lucrează și nu câștigă, nu are drept de existență și să fie scos dintre oameni nici lege nici loc între cei lucrători să nu albe.

La noi acum se ivește aceasta ca ceva nou, ei, dar în lumea cealaltă este de mult așa. Cum se explică plășile mari ale lucrătorilor din America, așa că lucrează fatigat și timp lung la zi și când numai li-se poate.

La noi știm bine, că lucrătorii se îndestulesc cu puțin la zi, de ce, pentru că dimineața se apucă târziu peste zi tândălesc, de câtă seară de timpuriu încaută, și apoi plata este după sporul și rezultatul lucrului.

Să nu scăpăm din vedere ca știința economiei naționale constată imperativ că munca este avere

și capital și numai cel leneș și neputincios este a se considera de sărac. Dacă apoi câștigăm prin lucru și muncă, avem datorința a folosi câștigul cu înțelepciune și în măsură potrivită îl împărțim după trebuințe.

Să înceteze deci risipirea celor câștigate după experiența tristă ce am văzut-o la poporul nostru, să lăsăm la o parte cheltuielile ce păstrez câștigul din lucru și moșia noastră, să nu uităm de îngrijirea pe timpuri rele, de iarnă grea și lungă, de eventuale îmbolnăviri, de înmulțirea familiei, fiind năntea ochilor că în viitor, omul fără școală și neluminat chiar să albe puțină avere, este considerat alături cu boul și calul pus la tragerea carului.

O deosebită atențiune să avem la mulțimea de speculanți ce scot poporul nostru nespun de credul banii din pungă pe o mulțime de lucruri lăcșoase de pilde pe îmbrăcăminte cu haine de mătăsă și domnești. Li aduc pe bleșii oameni la apă de lemn prin îndemnurile la beături, răchle și bere, în loc de a se hrăni trebăncios, de unde apoi devin filote de compătimit, slabi pierți și stupizi.

Simpatiile croaților pentru națiunile nemaghiare.

Ieri deputatul Supilo a desfășurat darea sa de samă în fața alegătorilor săi din *Dalnica*. În cursul expunerilor sale el a atins și situația națiunilor nemaghiare din Ungaria, arătându-și simpatiile pentru lupta noastră în jurul votului universal.

Oratorul a criticat foarte aspru procedul guvernului unguresc față cu Croația, spunând că Ungaria a inaugurat absolutismul în Croația. Situația dintre Croația și Ungaria azi mai bună ca prin anii 1868 și 1873 când acordul cu Ungaria fu încheiat. Atunci în urma războiului austro-prusac ungurii aveau o situație stăpânitoare în monarhie, dar azi guvernul unguresc și mai ales partidul kossuthist se află în fața unei probleme grave, hotăritoare, *reforma electorală care va înfrânge oligarhia și monopolismul parlamentar și politic al ungarilor*.

În Ungaria trăiesc zece milioane de nemaghiari, dar noi trăim în era democrației care nu poate tolera ca o masă atât de mare de oameni să fie lipsită de drepturi politice și naționale. Prin faptul că principiul votului universal va reduce reprezentanța poporului unguresc în raport cu numărul lui, și cu puterea lui etnografică, se deschide poporului croat ușa dreptății.

Se duse, se duse, porcii înainte și ei după ei, până ajunse la o fântână cu apă rece. Fagii își scuturau jirul. Porcii se puseră pe treabă, și mâncau cu căbucii la gură. Ion se tolăni la umbra fântânii și abucă mămăligă și pește până se umflă.

— Uf! că bine mi-ar prinde un căuș cu apă rece!

Și căușul și apa la nasul lui.

Soarele arde. Setea îl birui. Se sculă bombă-mind. Lăsă căușul în fântână și dădu să-l scoată.

— Măăă! da greu e!

Se opini.

— Ca niclodată...

Și trase din toate puterile. Când colo aruncă pe țarbă un pește cu solzii de aur ce strălucea de-ți luă ochii.

— A! tu mi-ai fost? Bună clorbă!

Peștele se bătea de moarte, când în coadă, când în cap. Dădu să pue mâna pe el. Minune! Peștele începu să vorbească. Ion se cruci.

— Ioane, nu-ți mănca norocul.

— Ce, mă?

— Ioane, fie-ți milă!

— Iacă, mi-e...

— Nu și-e lene?

— Ba...

— Ioane, ia-mă binisor și du-mă 'n apa de lângă poarta palatului, că mult bine și-oi prinde.

— Departe, mă!

— Ioane, fă ce-ți spui și să nu spui nimăru.

— Ei...

— Și când ai dori ceva, gândește-te la mine.

Bine, să nu mănânce o clorbă, dar să-l ducă?

Cum să-l ducă? Departe. Porcii cui rămân? Bate lupul. Nu se poate. Da, d'ar fi pe vorba lui ar fi clipa și dusu, clipa și 'ntorsul.

— Ei, drăcia dracului!

Se simțea ușor ca fulgul.

— Hai, neiculiță, să te duc.

Într-o clipă ajunse. Îl aruncă în apa lată și repede. Apa se luminea ca de un foc. Ion își făcu cruce. Într-o clipă se întoarse. Adună porcii; îi păzi rezimat în moacă; îi adăpi, și pe inserate porni acasă. Se simțea și el om, prost nu e vorbă, dar om. Cum sosi în băgă în coacă, puse doi drugi d'a curmezișul strungii și plecă în capul oaselor.

În tindă.

— Sărutăm dreapta, mamă.

Mă-ma se uită lung. De unde și până unde?

— Măică...?

— Sărutăm dreapta.

Nu mai semănă cu bietul tată-său.

— Ți-a pus, mama, de mâncare.

— Doar n'o să-mi mănânc norocul...

— Ai...?

— Ce tot foale, foale...

— O! fi bolnav? Mai ști?...?

— De lene.

Își găsi de lucru. Orându-i curtea. Sapa la locul ei, și lopata, și secera. Se duse în magazie, luă o piele de capră, se desculță, își luă măsură, trase cu cuțitul și își crol oplaci.

— Ioane ce faci, măică?

— Ce e azi?

— Sămbătă.

— Măne duc purcelul la palat.

— Măică a Domnului?

Și 'n mintea femeii: »ține-mi-l Luminată!«

A douăzi plecă cu purcelul în sac. Ajunse la apa lată și repede. Trecu pe-o punte din doi ște-jari aruncași cap în cap de pe maluri pe stiel din mijloc. Se plecă pe niște zăbrele și privi în curtea palatului, așteptând să vadă pe cineva ca să-l deschiză porțile. Se uită bine, bine. I-se împăenjenise vederea? Prințesa, cu fustele ridicate în brău, cu mânecele sumese, nălbă. O roabă

— I borcan de cremă Ideal 1 cor. — Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70 fl.

Comandele prin postă se satisfac repede și punctual.

Preparatele medicale și chimice au fost premiate în expoziția higienică internațională din 1879 cu medalia de aur, cu crucea de metal franceză și cu diploma de distincție.

Toate damele se facideal de frumoase prin efectul bun al

CREMEI MAKOI-IDEAL

care adeverește nenumăratele crisor de mulțumită.

Face să dispară roșafa feței, pistruiile, petele de ficat ștoate necurățenile pielii.

Prin folosirea cremei Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină!

De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Secapătă numai la însuși fabricantul:

KUDAR LAJOS — Szent László, gyógyszerár — Makó Újváros —

Cu privire la situația politică, Supilo a declarat că este timpul de a se ocupa cu ideea ca dlela croată să nu mai trimită delegați în camera comună croato-ungară. Măsura asta ar trebui luată încă azi, astfel ca delegații croați să-și dea demisia cu toții, dar acum nu se poate deoarece câțiva dintre delegați și nu și-ar da demisia.

Când însă vom putea să fim solidari, la viitoare sesiune a dlelei, va trebui să ne ocupăm în mod serios de ideea asta, de a nu mai desemna delegați pentru camera ungaro-croată. Atunci conflictul se va așeza pe baze cu totul nouă și ar urma revizuirea completă a raporturilor dintre Ungaria și Croația.

Din străinătate.

Franța și Germania. Chestiunile asupra cărora o înțelegere ar fi posibilă. Dl. Erzberger, raportorul bugetului războiului în Reichstagul german, declară într'un articol scris în ziarul „Tag“, că a primit scrisori foarte numeroase din Franța, din cari reiese că condițiile pentru o împăcare Franco-Germană ar fi următoarele:

1. Restituirea Alsaciei-Lorena.
2. Recunoașterea că Germania a atacat Franța prin surprindere în 1870.
3. În schimbul Alsaciei-Lorena, Franța să dea Germaniei insula Madagascar.

Dl. Erzberger răspunde în articolul său că tratatul din Frankfurt trebuie să rămână baza unei apropieri Franco-Germană, și că restituirea Alsaciei-Lorenei e tot atâta de imposibilă ca și Germanizarea Parisului.

Dl. Erzberger constată că chestiunile coloniale pot constitui terenul cel mai favorabil al unui apropiat acord franco-german. El amintește recenta regulare a frontierei Congo-Camerun, și că diplomația germană nu a fost atât de abilă ca să se înțeleagă cu Franța în anul 1904 în privința Marocului.

Raportul bugetului războiului regretă că prilejul acesta n'a folosit și adăugă, că sunt rari foarte rari astfel de ocazii.

Ideea restituirii Alsaciei-Lorena, în schimbul Madagascarului a fost preconizată mai de mult de Waldek-Rousseau, care de ar fi avut când, ar fi stabilit un acord franco-german pe această bază; așa credeă, cel puțin acest mare bărbat de stat.

Importante declarațiuni ale ministrului de externe al Bulgariei. În cursul desbaterii

tor răspunsului la mesagiul tronului ministrul afacerilor streine a făcut următoarea declarațiune:

Guvernul princiar va urma o politică care să garanteze siguranța esternă și interesele naționale; își va depune toate silințele pentru a convinge pe marile puteri că Bulgaria își urmărește o politică pacinică și nu va provoca turburări în Balcani.

Privitor la relațiunile cu statele vecine, ministrul a relevat relațiunile cordiale amicale cu România pe cari guvernul princiar se va sili a le menține și ale întări și a întreprinde cu Serbia relațiuni oficialmente bune. Acestea ar trebui să fie sincere și amicale. Bulgaria a dat destule probe despre dorința sa de a avea atari relațiuni și nu va pune nici un obstacol la stabilirea lor.

Relațiunile cu Grecia sunt oficialmente bune, pentru motive cunoscute. Cu Turcia relațiunile sunt bune, iar dela venirea la putere a acestui guvern ele sunt și mai bune. Interesele politice naționale și economice ale celor două țări reclamă raporturi dintre cele mai intime, cari sunt totuși greu de stabilit deoarece Turcia continuă a recunoaște adevăratele interese și starea de lucruri din Macedonia. Pe lângă acestea de diferite părți se sugerează Turciei că Bulgaria este o primejdie pentru ea. Guvernul princiar va căuta să convingă pe Turcia că Bulgaria departe de a fi un pericol, ar putea în oare cari eventualități să-i fie utilă.

Ministrul respinge alegațiunile că Bulgaria ar fi ațâțat insurecțiunii în Macedonia și cari au fost din potrivă provocate de situațiunea interioară. Eșecul reformelor provăzute prin programul dela Muersztteg cari au dat rezultate negative, a fost atribuite mișcării bandelor așa zise ajutate de către Bulgaria. Această afirmare greșită își perde din ce în ce valoarea sa de oare ce devine din ce în ce mai evident că bandele formate în interiorul Macedoniei sunt un produs al situațiunei.

Guvernul princiar este ferm decis a împedea cel mai mic ajutor ce s'ar putea da bandelor, de oarece interesul bine înțeles al Bulgariei cere suprimarea oricărui mișcări de bande.

Ministrul afirmă că chiar dacă Bulgaria nu ar avea vederi depărtate asupra Macedoniei, chestiune bulgară de oarece viața principatului este strâns legat de soarta conaționalilor macedoneni.

Guvernul princiar a luat decisiunea fermă de a urma linia politiceii indicate. Dacă totuși schimbări politice ar fi impuse de împrejurări, guvernul care posedă încrederea Sobraniei va și să-și facă datoria.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 14 Iulie n. 1908.

— **Majestatea Sa împăratul pentru Vatra Luminoasă.** Majestatea Sa împăratul *Francisc Iosif* a donat pe seama „Vetrei Luminoase“ a Majestații Sale Reginei României, 2000 cor.

— **Sfințire de biserică.** Sfințirea bisericii din Siria s'a fixat pe ziua de 2 August n. la sărbătoarea prorocului Iie. P. S. Sa episcopul *Ioan I. Papp* a promis, deputațiunii cari s'a prezintat ieri să-l lăvite, că va săvârși personal actul sfințirii.

Precum suntem informați în Siria se fac pregătiri pentru a l-se face o primire strălucită înaltului prelat.

— **Intrevederea Sturdza-Aehrenthal.** Din București să anunță: Primul-ministru Sturdza va sosi Vinerea viitoare la Viena, trecând spre Karlsbad. Cu prilejul acesta, ca și anul trecut, va avea o întrevedere cu ministrul de externe Aehrenthal.

Subiectul discuției celor doi miniștri nu este cunoscut.

— **Congresul slav din Praga.** Se anunță din Praga: Congresul slav a fost deschis azi în sala festivă a primăriei. Sunt reprezentați cehii, polonii, rutenii bătrâni, slovenii, croații, rușii, sârbii și bulgarii. După cuvintele de felicitare ale primarului, dr. *Kramarz* salută în limba cehă pe cei prezenți și spune că popoarele slave trebuie să se unească, pentru a putea lucra cu succes la propășirea lor culturală și economică ceea ce trebuie să se facă pe temei de drepturi egale. Face mențiune mai ales despre aceia cari ar fi venit bucuros aici dar nu le era posibil. Aceștia sunt frații poloni. (Aprobări furtunoase) și slovacii și sârbii din Ungaria (Aprobări furtunoase) pe cari îl asigură întreg slavismul de cele mai călduroase simpatii. (Aprobări). Repetă acest salut în toate limbile slavice, termină apoi în limba cehă spunând că slavii nu vor să răstoarne tronuri, nici să nimicească împărății, voiesc numai să lucreze cu forțe

scotea apă din fântână și-i turna în albia în care bătea pânza de in și o așeza în foi dela on căpătău la celalalt. Fate se opri să se odihnească. Ce obraji, ce păr, ce ochi, ce piciorușe! Și stău!...

— **Malca Domnului!** zise Ion și începu să facă mătănii. »Ei, acum să-ți văz puterea, pește de aur!« socoti Ion, și rise, și se uită cum unde-l aruncase. Apa clocoti în cercuri luminoase. Înțoarse capul. Prințesa, cum bătea pânza, se opri, întinse mânele și se cutremură.

— Du-mă 'n casă... Nu mi-e bine... Irina căzu în brațele arăponei. Și p'aci-l în drumul lui Ion cu purcelul în spinare.

Impărăteasa nu știa unde îl e capul.
— Ce ai?
— Nu știu...
— Ce te doare?
— Salele...
— Să nu mai nălbesci, puiul mamei.
— Nu, mamă.
— Cum 'ți-a venit?
— Ca un fulger, d'aci și pân' aici.
— Să te odihnești.

Impărăteasa o desbrăcă. Haina și sărutul. Închină perna. O culcă și adormi cu mâna 'n mâna mamei.

— Niște friguri. O să treacă.
A doua-zi rău, a treia-zi rău. Impărăteasa își

petrecu zilele: o rugăclune pentru fi-sa, o rugăclune pentru împărat. Chiemă doftori, vraci, și nimeni nimic. Ce-i da lua, că era blândă ca un miel. În sfârșit, să vie și Bică, o bănuță bătrână și ciupită cu ochii albi și cu luleaua 'n gură, să-i ghicească ca ce să fie cu Irina.

Țiganca cum o văzu:
— Trasă 'n obraji și grăsună, turturica bu-nichil.

Scoase ghiocul, bolborosi, suflă, se uită, și scutură din cap.

— Nu se poate...
— Ce, bătrâno, ce? întrebă împărăteasa.
— Nimic, răspuse țiganca și se uită țigă la prințesă.

Ceru un cuțit. Trase pe jos ca o pânză de palanșon. »Aci, dorul de tată; aici dorul de...; aci boală... Ici reu, coala bună; colo, dăochiul; aci, dragostea; dincoace, din eie; și mai colo... d'alte alea...«. Și punea, pe unde apăsa cu degetul, un ban de aramă, de argint, de aur, sare, pâne, fer și cărbune. Prinse o muscă. Îi smulse aridele și-i dete drumul drept la mijlocul semnelor. Și spuse, și bolborosi, și urlă, pe limba ei, și se bătu 'n piept, și plecă fruntea la pământ, pân' ce făcu spume la gură, și-i curgea nădușelele de pe ea. Se opri. Musca o luă pe spîta dorului. Se duse pân' la »tată« și se 'ntoarse. Se îndreptă spre »boală«, dar își luă seama, și o rupse la fugă și

se duse drept la »alte alea...«. Aci își spălă piciorușele de bot și nici că mai plecă în altă parte.

Țiganca, ca și cum ar fi călcat pe un șarpe...

— Aoleo!
— Ce e?
— Ce să fie...
— Spune, bunico, zise împărăteasa, spune...
— Nimic... răspuse țiganca și se uită la fată. Irina zâmbi. Impărăteasa se 'nfurie.
— Spune, cloară!
Țiganca călcă pe muscă și-o slei.
— Nea!

— Să spui, dar numa dumitale, zise Bică și șterpeli o naframă, o băgă 'n slo, făcând că se scarpină.

»Acu, măriă ta«. — »Ba, în prag«. — »Ba, în ceardac«. — »Ba, în capul scării«. — »Ba, în poartă.« — Dupăce deschise poarta, se plecă în urechea împărătesei și-i șopti ceva. Țiganca se făcu nevăzută. Impărăteasa înlemoni.

Să duse sus. Irina îi petrecu mânele pe după gât.

— Ce am, mamă?
— Nimic! răspuse împărăteasa și se 'ntunecă. Fata slăbia și se îngroșă. Impărăteasa, cu ochii roșii, nu pricepea »de unde?«
— Ce am, mamă?
— Nimic!

(Va urma)

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás măstru de monumente și pietre de simțir.

Fabricație proprie din marmoră, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmoră magazin se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Căminul și magazinul central: **Kolozsvár, Dózsa-ut. nr. 21.** Telefon 662.
Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bănapatak.

unite și aceasta unire a forțelor este necesitate de primejdia comună, care amenință popoarele slave. (Vii aprobări). În numele rușilor au vorbit contele *Krasovski* și *Maklakov*, Contele *Krasovski*, președintele delegației ruse, a declarat, că nici odată Rusia nu va păși în contra vre-unui alt popor slav. *Maklakov*, deputat în Dumă spune că congresul actual, are din punctul de vedere al istoriei culturale, o deosebită importanță. *Gruovski* președintele partidului polon al Dumei speră într-o apropiere polono-ru-sească. Gersici spune, că reprezentanții sârbilor s'au prezentat pentru a-și lua partea lor din munca comună. Au mai vorbit *Bobizev*, bulgar, *Trešci-Pavicić*, croat, care a amintit despre o misiune civilizatorică a slavismului și *Hribar* din Laibach, în nua slovenilor. La 2 d. a. a fost masă comună. După prânz participanții au cercetat expoziția.

— Logodnă. Ni-s'annunță: Zilele acestea a avut loc logodna d-soarel *Cornelia V. Morțun*, fiica dlui V. G. Morțun ministrul lucrărilor publice din România, cu dl *M. N. Sasu* mare proprietar din Brăila.

— Incheierea anului la școlile secundare și superioare române din Brașov s'a făcut — scrie >O. Tr.< — ieri cu mare solemnitate. După terminarea serviciului divin, la care au asistat corul profesoral și elevii școlilor, publicul s'a întrunit în sala festivă a gimnaziului, unde dl director gimnaziului V. Onițiu a rostit un frumos discurs ocazional. Corul elevilor a executat sub conducerea dlui prof. G. Dima trei coruri frumoase, mult aplaudate de numerosul auditor. De incheiere a urmat premiarea elevilor distinși prin părintele dr. V. Siftu.

— Apel către reuniturile învățătorescilor. Semnele vremii ne spun, că mulți învățători, cari și au sacrificat viața pentru marele ideal al culturii poporului, vor trece la penzie încă înainte de timp.

Este injust și nemoral, ca aceia cari au servit decenii pentru cultura neamului și a patriei, să și ducă îndeosebi restul zilelor gârbovite în și mai mare mizerie. Iată considerațiuni, cari ne impun îndatorirea, ca atât corporativ reuniunile învățătorescilor, cât și în particular fiecare învățător, să stăruim prin memoriile adresate înaltului ministru — pe calea venerabilelor noastre autorități — pentru revizuirea legii de penziune; cu care ocaziune să rugăm: reducerea la 30 a anilor de serviciu, computarea la penziune a cvartirului și a ștodelor cantonale, cari fac parte întregitoare a salariului, computarea veniturii pământului după venitul real și nu după cel arătat în catastru, primirea la fondul de penziune dela intrarea în funcțiune etc. *Comloșal-mare*, 13 Iulie 1908. *Iuliu Vula*, v. prezid. reuniunii.

— Un căpitan bănuț cu spionaj. Se anunță din Belgrad: Poliția sârbească, precum se anunță a deținut ieri în Bajna-Basta pe căpitanul austro-ungar *Carol Hermann* bănuț cu spionaj. Căpitanul staționa în Visegrad, Bosnia. Au aflat la dânsul hârți și desemnuri pe cari le-au sechestrat. În Kraljevo încă au fost deținuți doi străini, bănuți că ar fi spioni. Aceștia au fost mai în urmă eliberați.

— Serbările dela Blaj. Din o dare de samă ce ni-s'a trimis, constatam, că cu ocaziunea serbărilor aranjate de societatea mereriașilor de acolo, în 14 și 15 Iulie, cu prilejul și firii steagului societății, s'au făcut încasări sub diferiți titluri de 2198 cor. 75 fileri. Cheltuielile au fost de 904 cor. 05 fileri, a rămas deci venit curat 1294 cor. 70 fil.

— Un român în Maroc. Ziarul >Le Temps< din Paris anunță că examenele pentru obținerea

certificatelor de studii primare ce au avut loc de curând la legațiunea Franței din Tanger în Maroc.

Dintre cei 37 de candidați, 22 au fost admiși iar printre aceștia să află după numitul ziar și un — român.

Interesant, decât, vezi, românul ăsta să nu aibă o deosebire fizică de alți români, să nu aibă — nasul corolat.

— Excrocheriile unor bancheri o-vrei în Budapesta. Țara ungurească și în special faimoasa capitală a ei e curat pământul făgăduinței pentru toți excroci, pentru toate lăpădăturile din alte țări. Pleava ce curge mereu dinspre granițele de nord se așază în pături sociale tot mai înche-gate în sînul cărora viciile de toate categoriile fermentează o viață murdară. Ovrei-mea înstăpânită pe toate ramurile vieții economice își împrumută calitățile de rasă societății maghiare. Compatrioții noștri se pot mândri cu asimilații lor, ale căror isprăvuri le întunecă tot mai mult prestigiul în fața Europei. Zadarnică toată fruda presei jidovite de a pune sub vâl excrocheriile fără șir, ele vădesc putreziciunea morală a societății evreo-maghiare. Noul scandal financiar din Budapesta e destul de caracteristic și se va însiră în anele justiției.

Iată cazul, asupra căruia vom mai reveni:

Poliția din Budapesta a primit din partea fabricantului de sticlă *Friedrich Hoffmann* din Dresda un denunț în contra firmei *Max Neuman și Comp.*, prin care declară că a fost escrocat de către această firmă cu suma de 30.000 coroane. Deschizându-se o anchetă s'a stabilit că mai multe firme de bancă din Budapesta unite într'un singur grup, au escrocat pe numeroși comercianți din Germania, îndemnându-i la jocuri de bură printr'un ziar, pe care l-au răspândit în Germania. Acest grup de bancheri din cari făceau parte firmele: *Leopold Neuman și Comp.*, *Max Neuman și Comp.*, *Felix Well et Comp.*, *Nicolaus Feher et Comp.*, *Weis et Fiu și Neuman et Raab* au escrocat pe clienții lor făcându-i regulat să piardă. În ultimul timp, excrocheria firmelor, unite a luat o extensiune atât de mare încât consulul general al Germaniei din Budapesta a intervenit pe lângă secretarul de stat din departamentul justiției, pentru anchetarea faptelor și sprijinul firmelor germane. Parchetul a întreprins acțiune sus numitelor firme. Se așteaptă un proces monstru urmat de scandaluri cum rar s'au pomenit pe piața financiară.

Abia pornită cercetarea, z'arele din capitală aduc senzaționala veste a sinuciderii lui *Felix Well-Lorant*, escrocul de frunte.

— Căsătoria prințului de Abruzzi. Prințul de Abruzzi, oare se va căsători cu miss *Elkins* — fata milionarului american?

>L'Italia< ne asigură că mariajul ducelui de Abruzzi vor trebui să zăbovească, pentru că el va trebui să mai piutească pe apă timp de doi ani pentru a dobândi titlul de contra amiral. >L'Italie< cor firmă că o coreponderță activă urmează între cei doi tineri. Ducele expediază zilnic câte cincisase telegrame către miss *Elkins*. Aceste telegrame sunt redactate în limba franceză și sunt duse la Galta prin o barcă-automobil a prințului.

— Un pricepător de muzică. Un ziar din Germania, >Tägliche Rundschau< povestește cum un țaran a luat parte la o reprezentație a operei >Lohergrin<. La cântecul lebedei țaranul n'aude nimic, să scoală de pe locul său și strigă de pe galerie: >Ce zice ofițerul cătră găscă? Vecinii săi se silesc să-l liniștească și-l spun să șază. Dar tabla scunului fiind mobilă să ridicase și țaranul să pune jos, ciocnindu și capul de spe-

tează. Furios sare sus și rade vecinului din dărâțul său o palmă: >Asta, pentru că ai tras scaunul de sub mine! Atunci țaranul fu scos afară.

— Arestarea lui *Kubelik*. Ziarului >Zeitung< se teiegrafiază din Londra că în urma unei plângeri a impresarului *Hugo Goeritz*, *Kubelik* a fost arestat la *Kristchurt* pentru frângerea contractului de angajament.

Impresarul cere dela marele artist *Kubelik* 70.000 lei despăgubiri.

— Fața fragedă și mâna albă este de cea mai mare importanță pentru frumusețea femellor. Astăzi fiecare damă folosește numai cremă *Marta* și săpun *Marta*, fiindcă numai aceste s'au adeverit ca adevărat bune în contra plastrurilor, petelor de ficat, coșuri, mițeseri, roșeața mânilor. Dă feții și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpadă prețul unui borcan cremă *Marta* costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comanda la singurul preparator: *Tönnay Imre și Wachsmann Jenő*, droguerie și parfumerie în Szabadka.

Economie.

Bursa de mărfuri și electe din Budapesta

Budapesta, 13 Iulie 1908,

INCHESAREA la 1 ORĂ:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22.64—22.66
Seară pe Oct.	19.10—19.12
Ovăș pe Oct.	16.94—16.95
Cămin pe Iulie 1908	14.72—14.74

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu	
De Tisa — — — —	23 K. 80—25 K. 40 fil.
Din comitatul Albei —	23 > 50—25 > 10 >
De Pesta — — — —	23 > 60—25 > 20 >
Bănățenesc — — — —	23 > 70—24 > 90 >
De Bacica — — — —	23 > 90—25 > — >
Săcară — — — —	19 > 50—19 > 70 >
Orzul de nutreț, cvalit. I.	14 > 50—14 > 70 >
> de cvalitatea II.	14 > 10—14 > 50 >
Ovăș de > I.	17 > —17 > 20 >
> > > II.	16 > 40—16 > 80 >
Cucuruz vechiu — — — —	> — — — — > — >
> nou — — — —	14 > 70—14 > 90 >

Poșta Administrației.

Gh. G. Bogoevici, Budapesta. Am primit 12 coroane abonament până la 31 Decembrie 1908.

BIBLIOGRAFIE.

Pomelnic pentru pomenirea viilor și morților, la liturgii și parastase, legat în pânză 50 fil., în hârtie 30 fil. Se află de vânzare la >Tipografia diecezană< și la >Tribuna< în Arad.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.
Editor proprietar George Nichin.

„Wällischhof“

sanatoriu

aranjat după sistemul dr. *Lahman*, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice, jumătate oră depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă.

Posta și telegraf: *Maria Enzensdorf* (bei Wien).

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Marius Sturma.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

